

CĂILE ETICE DE UTILIZARE A INFORMAȚIEI

Definiție

Ce este PLAGIATUL?

DEX

PLAGIĂ *vb. I. tr.* A lua, a fura ideile, expresiile, invențiile cuiva și a le prezenta drept creații proprii; a publica pe numele său fragmente din lucrarea altuia; a comite un furt literar. [Pron. -gi-a, p.i. 3,6 -iază, ger. -iind. / < fr. *plagier*].

PLAGIĂT, *plagate*, s. n. Acțiunea de a *plagia*; plagiere. ♦ (Concr.) Operă literară, artistică sau științifică a altcuiva, însușită (integral sau parțial) și prezentată drept creație personală. [Pr.: -gi-at] – Din fr. **plagiat**.

Definiție juridică

Din punct de vedere juridic plagiatul constituie o infracțiune care constă în fapta unei persoane de a-și însuși, fără drept, calitatea de autor al unei opere de creație intelectuală.

Legislația RM apără drepturile autorilor operelor intelectuale inclusiv a operelor științifice:

Constituția Republicii Moldova garantează libertatea creației artistice literare și științifice. Și anume articolul 33 din Constituția apără drepturile cetățenilor la proprietatea intelectuală, interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală.

Legislația națională în domeniu:

Legea nr. 139/2010 cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe;

Legea nr. 1459/2002 cu privire la difuzarea exemplarelor de opere și fonograme;

Hotărârea Guvernului nr. 89/2012 privind aprobarea Regulamentului cu privire la înregistrarea obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe;

Hotărârea Guvernului nr. 641/2001 despre tarifele minime ale remunerației de autor.

Încălcarea dreptului de autor presupune:

Invocarea răspunderii civile, și anume: amenzi în diverse sume;

Invocarea răspunderii contravenționale, și anume: (amenzi în diferite sume);

Invocarea răspunderii penale (dacă valoarea drepturilor violate depășește suma de 50000 lei amenzi și privațiune de libertate).

De ce plagiază studenții?

Parc (2003), sociolog american

1. Nu cunosc ce înseamnă să plagiezi, nu sunt familiarizați cu tehnicile corecte de folosire a citatelor, realizare a bibliografiilor, utilizare a parafrazării etc.;
2. Nu au timp sau își gestionează prost timpul și pentru a preda la intervalele stabilite referatele și lucrările, fac apel la preluarea masivă și neprecizată a materialelor din diferite surse;
3. Pentru obținerea fără efort a unor note bune: studenții profită de neatenția sau indiferența unor cadre didactice și beneficiază de note mari, fără o investiție cognitivă semnificativă;
4. Afișează o atitudine de frondă: unii studenți plagiază pentru a-și arăta indiferența sau disprețul pentru profesori sau mediul academic, pentru că nu îi interesează disciplina respectivă sau pentru că în sistemul lor de valori acest gest nu este unul reprobabil, ci un "drept" al studentului strivit de teme și sarcinile prea împovărătoare impuse de programul de învățământ;
5. Tentațiile oferite de Internet sunt tot mai numeroase: multiplicarea surselor, accesul facil, dificultatea identificării de către profesori a originii unui text, toate amplifică atractivitatea acestei practici.

Tipuri de plagiat

Surse (orale sau scrise) necitate

1. *Preluare integrală*

Autorul prezintă pasaje întregi dintr-o altă operă, cuvânt cu cuvânt, ca și cum aceasta ar fi creația sa proprie.

2. *Copiere parțială*

Autorul copiază părți semnificative dintr-o operă și le prezintă ca și cum ar fi creația sa proprie.

3. *Copiere amestecată*

Autorul copiază paragrafe sau fraze amestecate, din diferite opere, fără indicarea surselor, pentru a se pierde urma surselor originale.

4. *Copierea deghizată*

Autorul preia linia de argumentare, exemplele și alte elemente de conținut ale sursei, dar modifică unele expresii, ordinea paragrafelor sau alte elemente pentru a face mai dificilă identificarea sursei.

5. *Copierea prin repovestire*

Autorul repovestește opera, fără a prelua cuvânt cu cuvânt conținutul, retraducând prin sinonime sau formulări analoge conținutul acesteia.

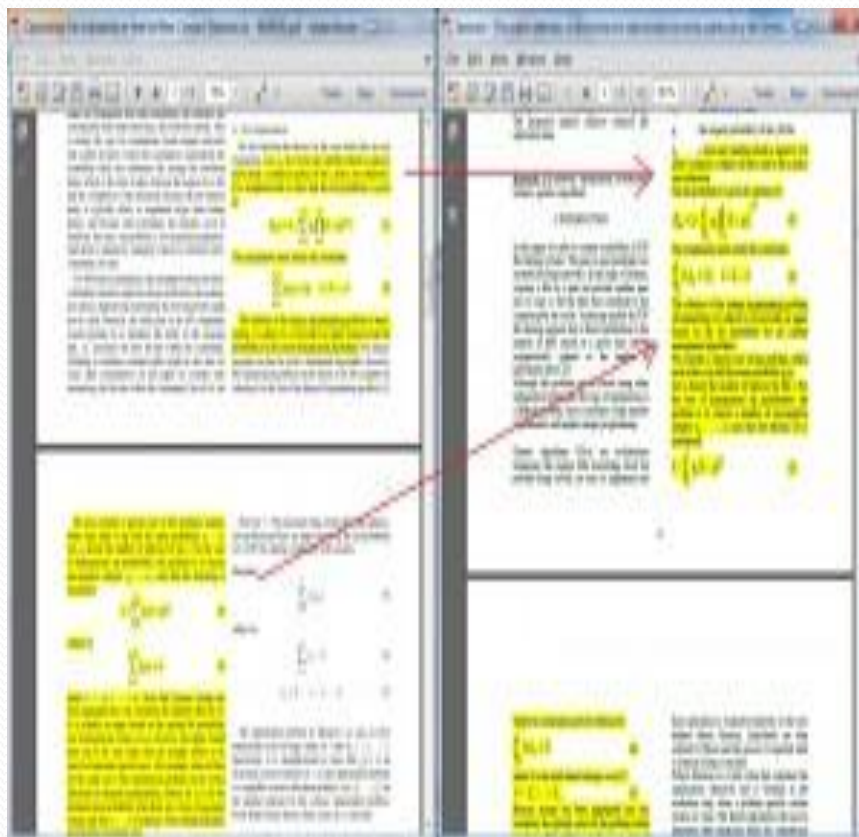
6. *Auto-plagiarea*

Autorul preia integral sau masiv dintr-o lucrare proprie, anterioară, publicată în format carte sau articol (format clasic sau digital).

Plagiatorul inversează termenii, indică la plural, schimbă cu locul

ORIGINALUL	PLAGIATUL
Metricile software reprezintă un sistem de indicatori. Fiecare indicator trebuie să se bucure de următoarele proprietăți: - să fie senzitiv, adică la variații mici ale factorilor, să existe variații mari ale indicatorului; - la variații mari ale factorilor să existe variații, de asemenea, mari ale indicatorului; - să fie necompensatoriu, adică la niveluri diferite ale factorilor să se obțină valori diferite ale indicatorului; - să fie necatastrofic, adică să nu existe situații în care la variații mici ale factorilor să existe variații foarte mari ale indicatorului.	<i>Un sistem de indicatori formează o metrică software. Toți indicatorii trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:</i> <i>- să fie necompensatorii, adică la niveluri diferite ale factorilor să se obțină valori diferite ale indicatorilor;</i> <i>- să fie senzitivi, adică la variații mici ale factorilor, să existe variații mari ale indicatorilor;</i> <i>- la variații mari ale factorilor să existe variații, de asemenea, mari ale indicatorilor;</i> <i>- să fie necatastrofic, adică să nu existe situații în care la variații mici ale factorilor să existe variații foarte mari ale indicatorilor.</i>

Exemplu de plagiat detectat cu ajutorul programelor anti-plagiat

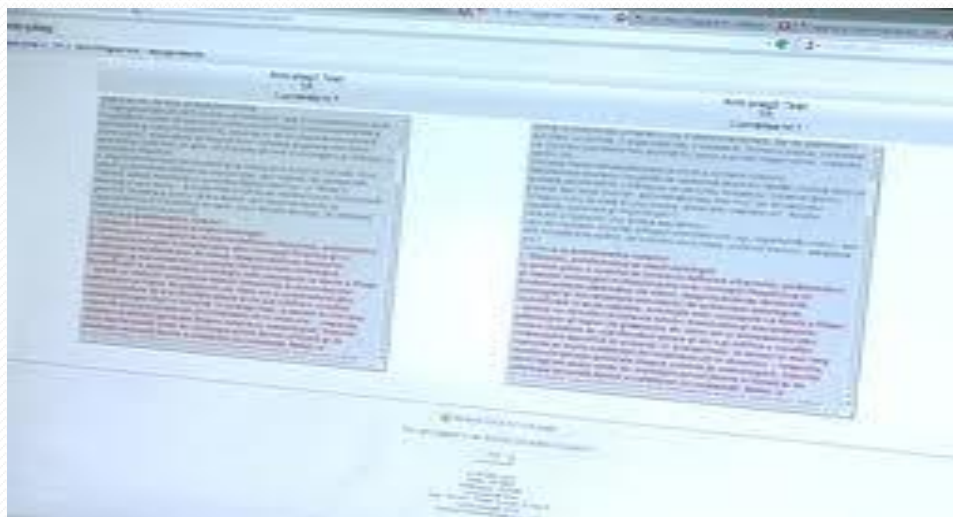

Software cu care se identifică sursele de unde s-a plagiat:

<http://ro.downloadstock.biz/Education/Limbi-Straine/Plagiarism-Detector.html>

Viper - the Anti-plagiarism Scanner

<http://advego.ru/plagiatus/>

Cum faci ca să eviți plagiatul neintenționat?

Folosești unul dintre sistemele de citare acceptate pe scară largă.

Ce este *CITATUL* și *CITAREA*

Citat, citate, s. n. Fragment dintr-o lucrare scrisă, reprodus întocmai și de obicei cu indicarea exactă a izvorului, în scopul de a întări și a ilustra o idee sau o argumentare; citație. – Din germ. Zitat (refăcut după cita).

Citarea este forma scurtă a referinței, inserată în text între paranteze rotunde sau adăugată textului ca notă de subsol, la sfârșitul capitolului sau al întregului text. Citarea permite identificarea publicației din care s-a extras citatul sau ideea comentată și indicarea localizării în cadrul publicației sursă”.

Citările sunt indispensabile în mai multe contexte:

- la preluarea fragmentelor de text, a unor formule, tabele, ilustrații etc.;
- la împrumutarea principiilor, formulelor, tabelelor, ilustrațiilor etc.;
- la analiza conținutului altor publicații în text;
- pentru trimiterea cititorului la alte publicații, în care subiectul discutat ar fi prezentat mai pe larg.

Standardele de citare ușurează urmărirea, notarea și verificarea sursele unui document. De asemenea, citarea asigură verificabilitatea informațiilor oferite în document și face diferența între plagiat și lucrare originală .

Utilizarea citării

O lucrare științifică presupune respectarea următoarelor cerințe:

- utilizarea unui format standard de citare unic pe parcursul întregii lucrări;
- textul citatului respectă structura gramaticală a sursei și ortografia autorului;
- citatul trebuie să fie complet, fără prescurtări spontane ale textului citat și fără denaturarea ideii autorului. Omiterea cuvintelor, enunțurilor, alineatelor în procesul citării se admite în cazul în care nu afectează textul citat și se marchează prin puncte de suspensie;
- citarea nu trebuie să fie excesivă sau insuficientă;
- cuvintele evidențiate de către autor în citat se marchează în mod special între ghilimele;
- semnul citării trebuie să se afle lângă cuvântul la care se referă remarca, iar dacă se citează un enunț sau un grup de enunțuri, atunci semnul citării este pus la sfârșit;
- fiecare citat trebuie însoțit de referință la sursă;

După locul amplasării în document se disting: Referințe înserate în text

- În interiorul textului, referințele sunt inserate direct, între paranteze rotunde imediat după cuvântul, afirmația, parafraza, conceptul sau citatul utilizat.

Exemplu:

De altfel și Coșeriu menționează că „nu putem vorbi de gramatica transformațională ca despre o “formă” a structuralismului sau forma cea „mai recentă” a acestei orientări” (COȘERIU, Eugeniu. *Lecții de lingvistică generală*. Ch.: Ed. ARC, 2000, p. 129).

- Referințele se utilizează în interiorul textului în cazul în care partea esențială a citării este intercalată în textul principal al lucrării și omiterea ei ar duce la incoerența conținutului. Astfel de referințe se folosesc pentru simplificarea lucrului cu textul și pentru asigurarea coerenței și continuității textului în timpul lecturii.
- Înaintea parantezelor rotunde și între paranteze după descrierea documentului punctul nu se pune.
- Dacă numele autorului este menționat în textul principal al lucrării, atunci în referință pot să nu fie repetate numele și inițialele autorului.

Exemplu:

Eugeniu Coșeriu consideră că „limbajul este un fapt social...” (*Introducere în lingvistică*. Cluj: Echinoux, 1999, p. 53).

Referințe în note

Într-o lucrare științifică, referințele se utilizează *în note* de subsol atunci când trimiterile contribuie la înțelegerea mesajului unui studiu, dar intercalarea lor în text ar complica atât lectura, cât și identificarea datelor necesare pentru recunoașterea publicației.

Exemplu:

Citare:

Petre Ștefănuță scrie...¹

Referință:

¹ ȘTEFĂNUȚĂ, Petre V. *Datini și creații populare*. Ch., 2008, p. 221.

De obicei, referințele în note de subsol sunt scrise cu un caracter mai mic decât textul lucrării.

Notele de subsol (*footnotes*) pot fi realizate în *Microsoft Office Word 2007* prin succesiunea: fila **Referințe** (engl: References; ru: Ссылки) → grupul **Note de subsol** (engl: Footnotes; ru: Сноски) → pictograma **Inserare notă de subsol** (engl.: Insert footnote; ru: Вставить сноску) după ce s-a fixat cursorul în text pe locul unde va apărea citarea.

Referințe la sfârșitul întregului text, prezentate ca lista referințelor bibliografice

1. Listele alfabetice de referințe trebuie ordonate în baza primului element al referinței.
2. Lucrările proprii ale unui autor precedă orice document, citat de el/ea.
3. O înregistrare cu un singur autor precedă înregistrări cu doi sau mai mulți autori cu același nume inițial.
4. Multiple înregistrări ale unui singur autor sunt aranjate cronologic, în ordine crescătoare.
5. Înregistrările cu mai mulți autori, primul autor fiind unul și același, pot fi aranjate în ordine cronologică după înregistrările sinestătătoare ale primului autor sau cu un singur coautor, în scopul corespunderii citărilor din sursa de informare care conțin numele primului autor, urmat de “și alții” sau “et al.” după dată.
6. Autorii colectivi (cum ar fi instituții) sunt ordonați alfabetic, după primul cuvânt semnificativ al numelui.

Metoda primului element și a datei:

- Citarea se face în textul lucrării după primul element (numele autorului sau titlul documentului citat, dacă autorul nu este indicat), urmat de anul publicării.
- Dacă primul element este indicat direct în text, anul îl succede, între paranteze rotunde.

Exemplu:

- ...după cum menșionează Grigori (2015) un alt aspect discutabil este să determin dacă schimbările contabile din ultimele doua decenii sunt evolutive.
- Dacă primul element nu este menționat direct în text, el se indică, la fel ca și anul, între paranteze rotunde (Grigori, 2015)...

Exemplu:

Citare în text

...un alt aspect discutabil este să determin dacă schimbările contabile din ultimele doua decenii sunt evolutive (Grigori, 2015)...информация о финансовых результатах деятельности предприятия формируется в виде отчетов о прибыли и убытках (Акчурина, 2003) ...prin alocarea resurselor (umane, financiare) (Crăciun, 2006).

Referințe

GRIGOROI, Lilia, 2015. Dezbateri privind progresul contabilității în contextul integrării europene In: *Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță*: conf. șt. intern., 02 apr. 2015. Ch., pp. 229-230. ISBN 978-9975-75-755-3.

Citări numerice:

- Citările numerice în text se indică prin cifre arabe, plasate ca exponent superscript sau între paranteze pătrate /rotunde, într-un rând cu textul documentului.
- Numerele trimit la documente în ordinea în care acestea sunt citate pentru prima dată.
- Citările ulterioare primesc numărul primei citări.
- Dacă este necesar, după număr se indică anul publicării și numărul paginii.

Ordonare:

În lista referințelor bibliografice documentele citate se prezintă în ordine numerică.

Exemplu:

Citare în text

...În termeni normativi, auditul poate fi asociat cu cei trei de “E” (economicitate, eficacitate, eficiență) [6] or IRS (immunoreactivity scoring system) was applied [12] while in one study the positivity criteria were not specified [13]. ...prin alocarea resurselor (umane, financiare) [6], 10% percent [11]], ...информация о финансовых результатах деятельности предприятия формируется в виде отчетов о прибыли и убытках [7] ...

Referințe

6. BÎRCĂ, Aliona. Aserțiuni privind configurația și bazele misiunilor de audit intern. In: *Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță*: conf. șt. intern., 02 apr. 2015. Ch., 2015, pp. 229-230. ISBN 978-9975-75-755-3.

7. АКЧУРИНА, Е. В., СОЛОДКО, Л. П. *Бухгалтерский финансовый учет*. Москва: Экзамен, 2003. ISBN 5-94692-693-4.

Note consecutive

- Pentru note consecutive, numerele prezentate în text între paranteze rotunde, paranteze drepte, sau în formă de exponenți, trimit la notele numerotate în ordinea apariției lor în text. Aceste note pot conține referințe la resursele de informare citate.
- Dacă o resursă de informare este citată de mai multe ori, citările ulterioare primesc numere distincte.

Ordonare:

În lista referințelor bibliografice documentele citate se prezintă în ordine numerică.

O notă, care trimite la o resursă de informare citată într-o notă anterioară, trebuie fie să conțină numărul notei anterioare, cu specificarea paginilor citate etc.

Exemplu:

Citare în text

În termeni normativi, auditul poate fi asociat cu cei trei de “E” (economicitate, eficacitate, eficiență) [1] ...информация о финансовых результатах деятельности предприятия формируется в виде отчетов о прибыли и убытках [2] ...un alt aspect discutabil este să determin dacă schimbările contabile din ultimele doua decenii sunt evolutive [3] ...prin alocarea resurselor (umane, financiare) [4] ...se înscrie în componentele gândirii noastre privitoare la orice activitate economică [5]

Note consecutive (I)

Referințe:

1. BÎRCĂ, Aliona. Aserțiuni privind configurația și bazele misiunilor de audit intern. In: *Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță*: conf. șt. intern., 02 apr. 2015. Ch., 2015, pp. 229-231. ISBN 978-9975-75-755-3.
2. АКЧУРИНА, Е. В., СОЛОДКО, Л. П. *Бухгалтерский финансовый учет*. Москва: Экзамен, 2003. ISBN 5-94692-693-4.
3. GRIGOROI, Lilia, 2015. Dezbateri privind progresul contabilității în contextul integrării europene In: *Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță*: conf. șt. intern., 02 apr. 2015. Ch., pp. 229-230. ISBN 978-9975-75-755-3.
4. CRĂCIUN, Ștefan. *Auditul intern*. București: Editura Economică, 2006. ISBN 973-709-189-2.
5. BÎRCĂ, ref. 1, p. 231.

Referințe bibliografice

(SM SR ISO 690)

Referința bibliografică constituie o sursă de informație bibliografică despre documente – obiecte ale referinței.

Principala sursă de informație pentru întocmirea referinței bibliografice este documentul propriu-zis și, în primul rând, pagina de titlu a documentului sau echivalentul ei: pagina de start, eticheta de pe CD etc. Informația necesară poate fi găsită și pe versoul paginii de titlu, pe copertă, container, antetul unei microforme etc.

Elementele de bază ale referinței sunt evidențiate în mod special (prin MAJUSCULE, litere **aldine** sau *italice*), în conformitate cu stilul ales al referinței bibliografice.

Pentru separarea elementelor referinței bibliografice, se utilizează semnele de punctuație stabilite (punct, virgulă, punct și virgulă).

Standarde naționale și internaționale

SM ISO 690:2012 Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare

BS ISO 690:2010 Information and documentation. Guidelines for bibliographic references and citations to informations resources

Standardele menționate mai sus sunt destinate autorilor, editorilor, redactorilor pentru stabilirea listelor de referințe bibliografice.

Bibliografie:

- *Ce este plagiatul?* [online]. [accesată 15.06.2013]. Disponibil: <http://web.mit.edu/academicintegrity/citing/whatandwhy.html>
- *Ghid reguli antiplagiat Harvard* [online]. [accesat 15.06.2013].Disponibil: <http://www.criticatac.ro/17313/reguli-antiplagiat-harvard/>
- *Referințe bibliografice: norme și stiluri de citare: ghid practic*. Chișinău, 2010. 107 p.
- *SM ISO 690: 2012 „Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare”*.